

**Кафедра наглядово-профілактичної роботи та дізнання
Університету цивільного захисту України**

О.О. Островерх, О.А. Стельмах

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт

Харків – 2009

Підготовлено до друку за рішенням
кафедри наглядно-профілактичної
роботи та дізнання УЦЗУ
Протокол від 27.04.09 № 10

Рецензенти: М.К. Подберезський, завідувач кафедри інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор.

Ю.В. Уваров начальник науково-методичного центру навчальних закладів МНС України, полковник служби цивільного захисту;

Островерх О.О., Стельмах О.А.

Інтелектуальна власність: Методичні вказівки до виконання контрольних робіт. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 17 с.

Методичні вказівки щодо підготовки і оформлення рефератів та контрольних робіт з дисципліни «Інтелектуальна власність» містять положення, основні етапи роботи та деякі особливості щодо виконання контрольних робіт та написання рефератів.

Відповідальний за випуск Островерх О.О.

ВСТУП

Навчальний процес в Університеті цивільного захисту України передбачає різні форми індивідуальної роботи курсантів, студентів, слухачів: підготовку рефератів, виконання контрольних робіт та інші.

Кожна із зазначених форм індивідуальної роботи має свої особливості і призначена для поглиблення, узагальнення і закріплення отриманих ними теоретичних знань. Рівень підготовленої самостійної роботи в певній мірі може свідчити про ступінь засвоєння отриманих знань за даною дисципліною, грамотності, загальної культури і ерудиції курсанта, студента, слухача.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ТА НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ

Основною метою підготовки реферату або контрольної роботи є більш глибоке і творче вивчення конкретних питань теорії і практики, що стосуються сфери охорони інтелектуальної власності, опанування методами наукового дослідження. В процесі роботи курсанти, студенти, слухачі розвивають і удосконалюють свої навички і вміння:

- самостійно формулювати проблему дослідження;
- здійснювати пошук наукової інформації;
- аналізувати реальні факти і події, що пов'язані з набуттям, використанням і захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- висловлювати свої думки, аргументувати свої пропозиції;
- правильно оформляти науковий і довідниковий матеріали;
- публічно захищати підготовлену роботу (робити повідомлення, відповідати на питання, відстоювати свою думку тощо).

Перед тим як розпочинати роботу над тим чи іншим індивідуальним завданням, курсанту, студенту, слухачу корисно ознайомитись із вимогами до робіт, що виконуються самостійно.

Суттєвою, а разом з тим і складною вимогою до роботи, є її **ПРАКТИЧНА НАПРАВЛЕНІСТЬ**. Суть цієї вимоги в тому, щоб тісно пов'язати теоретичні підходи з реальними задачами

і проблемами, що потребують свого рішення в сфері охорони об'єктів інтелектуальної власності в Україні.

Важливою вимогою до роботи, що виконується, є **ГРАМОТНІСТЬ ОФОРМЛЕННЯ**. Порушення правил цитування, оформлення зносок, списку літератури, стилістичні похибки – все це негативно відображається на якості роботи. Крім того, нехтування цією вимогою не сприяє вихованню у курсанта, студента, слухача тієї культури оформлення ділової документації, яка знадобиться йому у майбутній практичній діяльності.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ РОБОТИ

Написання контрольної роботи або іншої самостійної роботи, яка є підсумком вивчення циклу дисциплін або якоїсь однієї окремої дисципліни, передбачає серйозну підготовчу роботу, що містить наступні етапи:

а) **Вибір теми** – проводиться на підставі запропонованої кафедрою тематики, яка розроблюється у відповідності до змісту навчальних дисциплін. Тему треба вибирати таким чином, щоб вона викликала зацікавленість, була пов'язана з роботою курсанта, студента, слухача і сприяла максимальному використанню його знань і практичного досвіду.

б) **Формулювання мети**. В залежності від того, наскільки ясно і точно сформульована мета роботи, настільки вдалими будуть її план, структура та стиль подання. Саме мета визначає коло теоретичних проблем і подій (фактів), що відносяться до нього. Визначеність мети дозволяє курсанту, студенту, слухачу визначити в роботі основний напрямок, впорядкувати пошук і аналіз матеріалів.

в) **Зміст роботи**. Зміст роботи складається на основі її плану. План роботи, як правило, містить: вступ, основну частину, висновок, перелік використаної літератури і додатки (схеми, таблиці, графіки тощо).

Чим логічніше і чіткіше складено план роботи, тим легше автору викладати свої думки і робити обґрунтовані висновки. Насамперед це стосується основної частини роботи. Досвід свідчить, що основне питання може бути поділене на два-три, але не більш

як на чотири рівнозначних підпункти. Ті, в свою чергу, також можуть бути поділені. Звідси виникають розділи, глави роботи (питання першого рівня), параграфи, пункти (питання другого рівня) тощо.

г) **Викладення матеріалу.** Тему роботи необхідно висловити зрозумілою мовою, а матеріал дослідження повинен повністю її розкривати і має бути викладеним зв'язано, тобто зміст кожного наступного розділу чи параграфу повинен по суті бути продовженням попереднього.

В роботі можуть бути додатки у вигляді графіків, таблиць, алгоритмів вирішення задач чи схем. Кожний додаток повинен бути пронумерований і мати заголовок, а в тексті роботи повинні бути посилання на кожний із додатків.

д) **Графічне оформлення** отриманих результатів. Підготовлена робота в значній мірі виглядає краще, якщо при її публічному захисті використовують демонстраційні матеріали – плакати (графіки, схеми, таблиці тощо). Графічна частина роботи повинна відповідати темі роботи і підкріпляти її основні положення чи висновки. Вона може складатись з 2-3 аркушів формату А1. Зображення схем, графіків, рисунків тощо повинно бути виконано чітко і відповідати методичним вимогам, що пред'являються до наочних посібників. Плакати бажано виконувати кольоровими, лінії і написи повинні бути виразними і проглядатись здалеку. Назви схем і таблиць необхідно розміщувати у верхній частині плакату, а всі умовні позначення повинні бути пояснені і вказані на листі цього ж плакату.

3. ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Мета контрольної роботи – закріплення і перевірка знань, які отримали слухачі в процесі вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Контрольна робота виконується слухачем самостійно і подається на перевірку викладачеві в надрукованому вигляді (через 1,5 інтервали шрифтом 14 пт). Допускається також представлення її у рукописному варіанті чорнилами, акуратно оформленою чітким і розбірливим почерком). На аркуші формату А4 повинні бути залишені поля: з лівого боку - 25 мм, з правого боку - 15 мм, зверху і

знизу - 20 мм. Обсяг роботи у надрукованому варіанті має бути 12-15 сторінок. Сторінки мають бути пронумерованими (першою сторінкою вважається наступна після титульного аркушу, зразок якого наведено у Додатку А).

В кінці контрольної роботи на окремій сторінці розміщується перелік використаної літератури, ставиться підпис слухача і дата виконання роботи.

Контрольна робота в обов'язковому порядку перевіряється викладачем і оцінюється ним за чотирьохбальною шкалою ("відмінно", "добре", "задовільно" і "незадовільно"). У випадку попередньої оцінки "незадовільно", робота повертається слухачу, який її виконав, із зауваженнями викладача на полях. Слухач повинен допрацювати роботу з урахуванням зауважень і повернути її разом з виправленим варіантом для повторної перевірки. Тільки при отриманні задовільної попередньої оцінки слухач допускається до заліку.

Слухачі, прізвище яких починається з літери "А, Д, З, Л, П, У, Ч" – виконують роботу за першим варіантом; - з літери "Б, Е, Й, М, Р, Ф, Ш" - виконують другий варіант; - з літери "В, Є, І, Н, С, Х, Щ" - третій варіант; - з літери "Г, Ж, К, О, Т, Ц, Ю, Я" - четвертий варіант. Завдання контрольної роботи надано на сторінки 8 цих Методичних рекомендацій.

Підготовка контрольної роботи повинна розпочатися з вивчення методичних рекомендацій за темою та інших публікацій з питань, що досліджуються. Робота повинна бути виконана курсантами (слухачами) самостійно та належним чином оформлена.

Планом контрольної роботи є завдання за певним варіантом. Приклад плану контрольної роботи наведено у Додатку Б.

Загальні принципи складання переліку літератури (бібліографії) за темою дослідження наведені у розділі, що стосується написання реферату.

Додатково треба відмітити, що велике значення при роботі над літературою має правильне оформлення виписок із першоджерел. Виписки можуть бути у вигляді цитат або "вільними", коли студент висловлює думку автора статті чи монографії власними словами. Роблячи такі виписки треба вказати першоджерело, а при оформленні курсової роботи треба уважно слідкувати, щоб посилання на нього було правильним. Є сенс робити виписки на окремому аркуші або спеціальній картці, що в значній мірі полегшує і

прискорює систематизацію матеріалу. Посилання на літературу виконуються згідно ГОСТ 7.1-84 “Система інформаційно-библиографічної документації. Библиографічне описання произведених печаті”. Наприклад, для книг це прізвище і ініціали автора, повна назва книги, том, частина, місце видання, видавництво і рік видання, а для газетних і журнальних статей – прізвище і ініціали автора, назва статті, назва видання, рік видання, номер журналу або дата виходу номеру газети, сторінки статті в журналі (газеті). Приклад списку використаних джерел надано у Додатку Д.

Одна з форм роботи над літературними джерелами полягає в зборі та систематизації фактографічного матеріалу та статистичних даних. При такій роботі необхідно не тільки відбирати матеріал, що має безпосереднє відношення до теми дослідження, а і узагальнювати дані із різних першоджерел, порівнювати їх і аналізувати. У цьому випадку, відібраний матеріал треба узагальнити і звести до таблиць. Таблиці повинні бути зручними для розуміння і аналізу. Для аналізу матеріалів в динаміці, зручно дані звести в графіки чи діаграми, які дозволяють більш наочно відображати процеси і закономірності, які є предметом дослідження.

4. ПІДГОТОВКА РЕФЕРАТУ

Курсант, студент, слухач повинен надрукувати реферат або написати його від руки охайно, чітким почерком, дотримуючись всіх вищенаведених вимог. Текст друкується через 1,5 інтервалу шрифтом 14 пт. На аркуші формату А4 повинні бути залишені поля: з лівого боку - 25 мм, з правого боку - 15 мм, зверху і знизу - 20 мм. Обсяг роботи не повинен бути більше 12-15 сторінок (стосується друкованого варіанту). Сторінки повинні бути пронумеровані (першою сторінкою вважається наступна після титульного аркушу, зразок якого наведено у Додатку В).

Перший етап написання реферату полягає у виборі теми. Курсанти, студенти, слухачі виконують контрольну роботу по номеру за яким вони числяться в навчальному журналі. Наприклад якщо курсант, студент, слухач по журналу числиться за № 3, то він виконує контрольну роботу за темою: «Основні інститути права інтелектуальної власності». Рекомендовані теми рефератів надані на сторінки 9 цих Методичних рекомендацій.

Вибравши тему, курсант, студент, слухач повинен погодити її з викладачем (з метою недопущення дублювання тем курсантами, студентами, слухачами однієї академічної групи). Початок роботи над підготовкою реферату полягає у ознайомленні курсанта, студента, слухача з матеріалами, які є за вибраною темою в чинних нормативно-законодавчих актах, підручниках, власному конспекті, конспекті лекцій, що підготовлений викладачем, консультаціях з викладачем. Після загального ознайомлення з проблемою, складається план роботи, приклад якого наводиться у Додатку Г. Треба мати на увазі, що всі питання плану повинні становити одне ціле, систему, в якій кожний наступний пункт був би розвитком і доповненням попереднього. Вважається невірним, якщо один параграф плану відповідає головному, суттєвому питанню теми, а інші – несуттєві, другорозрядні. Формулювання питань плану не повинно дублювати назву теми реферату.

Наступний етап полягає у складанні списку першоджерел. Для складання бібліографії необхідно використовувати систематичні та предметні (тематичні) каталоги бібліотек, огляди змісту періодичних видань за останні декілька років, що, як правило, публікуються в останніх числах видання по рокам. Складання переліку треба починати із нормативно-законодавчих актів, а потім з робіт, що опубліковані у поточному році, послідовно переходячи до видань, що виходили в попередні роки. Не треба забувати і про такий інформаційний ресурс як Internet.

Текст реферату повинен бути чітким і грамотним, а таблиці, рисунки, діаграми тощо – мати нумерацію, назву і бути акуратно оформленими. Цитати, що наводяться в рефераті, повинні бути в “лапках” і супроводжуватись відповідними виносками, що розміщуються знизу аркуша, нумеруються в послідовному порядку і відділяються від основного тексту лінією. Вони повинні давати повне уявлення про першоджерело, з якого наводиться цитата, і номер сторінки. Посилання на літературу, що була використана при написанні реферату, в обов’язковому порядку вказують в переліку використаної літератури. Приклад списку використаних джерел надано у Додатку Д.

Викладач оцінює роботу за результатами доповіді с курсанта, студента, слухача на семінарському занятті. В своїй усній доповіді курсант, студент, слухач повинен розкрити основний зміст робо-

ти, її положень, обґрунтувати свою точку зору за дискусійним питанням, відповісти на питання, що поставлені викладачем або іншими студентами. Виступ повинен бути підготовленим, коротким і змістовним. Результати оцінки можуть бути представлені у вигляді “зараховано” / ”не зараховано” або за трьохбальною системою оцінок (“відмінно”, “добре”, “задовільно”).

ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант № 1

(А, Д, З, Л, П, У, Ч)

1. Поняття інтелектуальної власності.
2. Правове регулювання авторського права та суміжних прав.
3. Засоби індивідуалізації товарів і послуг.

Варіант № 2

(Б, Е, Ї, М, Р, Ф, Ш)

1. Роль і значення інтелектуальної власності для України.
2. Поняття та види об'єктів суміжних прав.
3. Поняття та об'єкти патентного права.

Варіант № 3

(В, Є, І, Н, С, Х, Ц)

1. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною і використанням об'єктів інтелектуальної власності.
2. Поняття та види об'єктів авторського права.
3. Захист прав інтелектуальної власності.

Варіант № 4

(Г, Ж, К, О, Т, Ц, Ю, Я)

1. Становлення і розвиток законодавства України в галузі інтелектуальної власності
2. Суб'єкти патентного права
3. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ:

1. Інтелектуальна діяльність і цивільно-правовий режим охорони та використання її результатів.
2. Юридична природа права інтелектуальної власності.
3. Основні інститути права інтелектуальної власності.
4. Історія розвитку законодавства про охорону інтелектуальної власності.
5. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною і використанням об'єктів інтелектуальної власності.
6. Роль і значення інтелектуальної власності для України. Становлення і розвиток законодавства України в галузі інтелектуальної власності.
7. Об'єкти авторського права.
8. Суб'єкти авторського права.
9. Особисті немайнові та майнові права авторів.
10. Авторський договір та його види.
11. Суміжні права.
12. Захист авторських і суміжних прав.
13. Об'єкти патентного права.
14. Суб'єкти патентного права.
15. Оформлення патентних прав.
16. Особисті немайнові та майнові права на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
17. Захист прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
18. Правове регулювання комерційного (фірмового) найменування.
19. Правова охорона торговельної марки.
20. Правова охорона географічного зазначення.
21. Захист прав на засоби індивідуалізації товарів та послуг.
22. Правова охорона наукового відкриття.
23. Правова охорона компонування інтегральної мікросхеми.
24. Правова охорона раціоналізаторських пропозицій.
25. Правова охорона сортів рослин і порід тварин.
26. Правова охорона комерційної таємниці.

27. Захист прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.
28. Правова охорона комп'ютерних програм і баз даних.
29. Особливості правового регулювання окремих ресурсів Інтернет.
30. Поняття порушення прав інтелектуальної власності. Види юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

ДОДАТКИ

Додаток А

УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА НАГЛЯДОВО-ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ
ТА ДІЗНАННЯ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з дисципліни “Інтелектуальна власність”

Варіант № ___

Виконав (ла) слухач
групи

_____

(Прізвище, ім'я та по-батькові)

Викладач

_____

(П.І. Б., вчена ступінь і звання)

Харків – 2009

ПЛАН КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

	Стор.
1. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною і використанням об'єктів інтелектуальної власності.....	2
2. Поняття та види об'єктів авторського права.....	7
3. Захист прав інтелектуальної власності.....	12
4. Перелік використаної літератури.....	15

УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА НАГЛЯДОВО-ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ТА
ДІЗНАННЯ

РЕФЕРАТ
з дисципліни “Інтелектуальна власність”
на тему:
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ЦИВІЛЬНО-
ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЇЇ
РЕЗУЛЬТАТІВ

Виконав (ла) слухач групи

(Прізвище, ім'я та по-батькові)

Викладач

(П.І. Б., вчена ступінь і звання)

Харків – 2009

ПЛАН РЕФЕРАТУ

на тему

Інтелектуальна діяльність і цивільно-правовий режим охорони та використання її результатів.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	2
1. Поняття інтелектуальної діяльності та її результату.....	3
2. Функції цивільного права щодо охорони та використання результатів інтелектуальної діяльності та прирівняних до них засобів індивідуалізації.....	5
3. Відображення в загальних нормах цивільного права особливостей інтелектуальної діяльності та її результатів.....	7
4. Спеціальні інститути цивільного права, що опосередковують інтелектуальну діяльність та її результати, та їх взаємозв'язок.....	9
Висновок.....	14
Перелік використаної літератури.....	15

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України. — 2003. — № 11. -Ст. 461.
3. «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р. № 3699-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 8. -Ст. 37; 2001.-№ 8. - Ст. 37.
4. «Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій». Затверджене Указом Президента України від 18 вересня 1992 р. № 479/92 // Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. Промислова власність. - Т. 3: - К.: Ін Юре, 1999. - С. 212-215.
5. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Паризький Акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р.: Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. — Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О. Д. Святоцького. — Т. 1: Право інтелектуальної власності. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. — С. 186-224.
6. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) // Інтелектуальна власність. — 1999. — № 5, 6, 7.
7. Андрощук Г., Крайнее П., Кавасс И. Право интеллектуальной собственности. Торговые аспекты. — К.: Ин Юре, 2000. — 162 с.
8. Захист прав інтелектуальної власності: Досвід Сполучених Штатів Америки. — 36. документів, матеріалів, статей. / За заг. ред. О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. — 368 с.
9. Мельник О. М. Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні. — Харків, 2002. — 362 с.
10. Право інтелектуальної власності: Академ. курс: Підручник для студентів вищ. навч. закладів / За ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. — 2-ге вид., переробл. та допов. — К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре", - 2004.

11. Право інтелектуальної власності: Навчальний посібник / Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
12. Рекомендації президії Вищого господарського суду України "Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності" від 10.06.2004 р.

Підписано до друку 21.05.09. Формат 60x84/16.
Папір 80 г/м². Друк ризограф. Ум. друк. арк. 1,1
Тираж прим. Вид. № 18/09. Зам.№

Відділення редакційно-видавничої діяльності
Університету цивільного захисту України
61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94

